

Täysistunto

Torstai 12.1.2023 klo 16.00—17.59

8. Lakialoite laiksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 55 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 72/2022 vp Johan Kvarnström sd ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveystalokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.— Avaan keskustelun. Edustaja Kvarnström, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.52 **Johan Kvarnström sd** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies, ärade talman! Ensinnäkin haluan kiittää kaikkia tämän lakialoitteen allekirjoittajia. Aloite sai tukea yli puoluerajojen, neljältä eri puolueelta. Tämä on tärkeä viesti asian tärkeydestä. Politiikka voi olla monenlaista, ja tässä on mielestäni kyse lähinnä ongelman ratkaisusta.

Arvoisa puhemies! Kuka tahansa meistä voi jossain elämänvaiheessa tarvita kuntoutusta. Kuntoutusta on eri muodoissa ja eri tarpeisiin. Näitä yhdistää kuitenkin se, että kuntoutusprosessiin on tehtävä oikeanlaisia panostuksia oikeaan aikaan. Se tarjoaa parhaat edellytykset hyvälle elämälle. Kuntoutuksessa keskiössä on asiakas. Nämä ovat tavoitteita, joista me kaikki voimme varmasti olla samaa mieltä. Nämä tavoitteet ovat osa Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annettua lakia. Tämän lain avulla turvataan monien oikeus saada hyvän kuntoutuskäytännön mukaista vaativaa lääkkinnällistä kuntoutusta työssä, opiskelussa tai muussa jokapäiväisessä elämässä suoriutumiseksi sekä osallistumiseksi. Siksi on sydäntäsärkevää lukea perheistä ja lapsista, jotka lopulta menettävät tärkeän kuntoutuksen, vaikka olisivatkin oikeutettuja siihen.

Tällä lakiesityksellä haluamme korjata yhden näistä epäoikeudenmukaisuuksista. Lakialoite liittyy tilanteisiin, joissa sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunta on päättänyt, että Kela on hylännyt lääkkinnällisen kuntoutuksen virheellisin perustein, ja joissa lautakunta on edellyttänyt kuntoutuksen myöntämistä mutta hakija on jäänyt ilman kuntoutusta määrääjän päättymisen vuoksi. Koska lautakunnan käsittelyajat voivat olla hyvinkin pitkiä, kalenterivuosi voi kulua loppuun ennen kuin ratkaisu valmistuu, ja tämä tarkoittaa sitä, että kirjallista kuntoutussuunnitelmaa ja myöntämisvuoden kuntoutusta ei enää pidetä seuraavana vuonna pätevänä. Vaativan lääkkinnällisen kuntoutuksen tarve ei kuitenkaan ole hävinnyt minnekään, päinvastoin, se on voinut lisääntyä, ja lautakunnan päätös on voitava panna täytäntöön huolimatta kalenterivuoden ylittymisestä. Muutoin hakija juuttuu niin sa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 148/2022 vp

nottuun catch-22-tilanteeseen: hän voi aina hakea kuntoutusta, saada kieltävän vastauksen ja siihen myöhemmin muutoksen mutta ei kuntoutusta määräajan päättymisen vuoksi ja sitten toistaa prosessin — mutta ei kuitenkaan koskaan saada sitä kuntoutusta, johon hän todistetusti on ollut oikeutettu.

Arvoisa puhemies! Palveluiden tarjoaminen Kelalta kielteisen päätöksen saaneelle muuta kautta ei aina onnistu käytännössä. Virheellisen kielteisen päätöksen saaneen tulisi saada kuntoutusta viipymättä, eikä häntä tulisi rangaista siten, että hänet pakotetaan tekemään uusi hakemus ja odottamaan uutta päätöstä.

Olin viime vuoden aikana yhteydessä Kansaneläkelaitoksen ja sosiaali- ja terveysministeriön vastuuhenkilöihin. Ministeriöstä sanottiin yhtenä ratkaisuna, että sosiaaliturvan muutoksenhakulautakunnan käsittelyajat lyhenevät. Olen täysin samaa mieltä. Meidän on kuitenkin korjattava myös tarpeeton byrokratia: kalenterin vaihtuminen ei muuta tärkeän kuntoutuksen tarvetta. Siksi tämä lakialoite on tärkeä. Asiaa koskevaa lainsäädäntöä on syytä tarkistaa siten, että sen keskiössä on asiakas.

Lakialoitteessa ehdotetaan, että Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annettua lakia muutetaan siten, että laissa tarkoitettua vaativaa lääkinnällistä kuntoutusta voidaan antaa huolimatta kalenterivuoden ylittymisestä ja että kuntoutusaikaa pidennetään valituksen tosiasiallista käsittelyaikaa vastaavalla ajanjaksolla.

Ärade talman! Lagmotionen handlar om fall där besvärsnämnden för social trygghet beslutar att FPA nekat medicinsk rehabilitering på felaktiga grunder och där nämnden förutsatt att rehabilitering beviljas, men där den sökande blivit utan rehabilitering på grund av att tiden gått ut. Eftersom behandlingstiderna vid besvärsnämnden kan vara mycket långa kan ett kalenderår passera innan avgörandet är klart. Det betyder att en skriftlig rehabiliteringsplan och beviljad rehabilitering för ett år inte längre anses giltigt året som följer. Behovet av krävande medicinsk rehabilitering har dock inte försvunnit någonstans, tvärtom kan det ha ökat, och besvärsnämndens beslut måste kunna verkställas oavsett om ett kalenderår passerat. Om vi inte löser detta kommer fortsättningsvis många sökande fastna i ett moment 22 där hen alltid kan söka om rehabilitering, få nekande svar och senare upprättelse men ingen rehabilitering för att tiden gått ut under behandlingstiden, och sedan upprepa proceduren men aldrig ändå få den rehabilitering som personen bevisligen haft rätt till.

En lösning är att behandlingstiderna vid besvärsnämnden för social trygghet förkortas. Det har vi hört av experter och det är en uppfattning jag delar fullständigt, men vi måste också reda upp i byråkratin. Det att man byter kalenderår ändrar inte behovet av viktig rehabilitering. Därför är denna lagmotion viktig. Det finns skäl att se över lagstiftningen på berörda delar så att den har klienten i centrum.

I lagförslaget föreslås att Folkpensionsanstaltens rehabiliteringsförmåner och rehabiliteringspenningsförmåner ändras så att krävande medicinsk rehabilitering som avses i lagen kan ges oavsett om ett kalenderår passerat, och att rehabiliteringstiden förlängs med en tidsperiod som motsvarar den faktiska behandlingstiden av besväret. — Kiitos, tack.

17.58 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Itse en ollut huomannut lainkaan tätä lakialoitetta, ja siksi en ole sitä allekirjoittanut, vaikka mielestäni aloite on oikein hyvä.

Aloitteessa kuvattu tilanne on kohtuuton kuntoutusta tarvitsevan ihmisen näkökulmasta, mutta samalla on myös järjetöntä yhteiskunnan näkökulmasta, jos kuntoutus viivästyy

Pöytäkirjan asiakohta PTK 148/2022 vp

tai estyy turhan takia. Mitä pidemmän aikaa kuntoutusta tarvitseva henkilö joutuu odottamaan tarvitsemaansa palvelua, sen vaikeammaksi ja hankalammaksihan tilanne muuttuu, ja kenties myös kuntoutuksen vaikuttavuus heikkenee tämän turhan byrokratian takia — niin voi oikeastaan tässä tilanteessa sanoa. Jotenkin en voi oikeastaan uskoa, että lainsäätäjä alun perin olisi tarkoittanut, että tämä lakialoitteessa kuvattu käytäntö olisi sitä arkea, ja toivonkin, että asia pikaisesti korjattaisiin lakialoitteessa kuvatulla tavalla. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.